

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198778

UNIVERSAL
LIBRARY

ರೋಲ್ಸ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು

(ಪೃಥ್ವಿ ಸ್ಥೂಲನ ಗಾಂಧಿ)

ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ

ಸತ್ಯರೋಧನ ಪ್ರಕಟನ ಮಂಡಿರ
ಕೋಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨೫.

೧೯೪೭.

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೪೧.
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೪೭.

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿಗೇ ಸೇರಿವೆ.

ಪ್ರೀತ್ಯಪ್ಪ ಪ್ರೆಸ್, ಚಾಮರಾಜನೇರಿ.
ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬.

ಮುನ್ನುಡೆ

ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಈ ಚಿಕ್ಕ ನಾಟಕವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದುಹೋದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀ.

ಪಾತ್ರಗಳು

ವೇದವಲನೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು

ರೋಲ್ಸ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಅಮಲ್ಯಾರರು

ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರುಗಳು

ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ

ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ

ಈರಣ್ಣಗೌಡ

ಕಾಡೇಗೌಡ

ಮಕ್ಕಳು ಇತರ ಜನರು, ಮಕ್ಕಳು

ರೋಲ್ಸ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು

ದೃಶ್ಯ ೧

(ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಂದೆ ಮುಖಂಡರು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಹುಡುಗರು)

೧ ನೇ ಗೌಡ

ಯಾಕಾ ಇನ್ನೂ ಇನ್‌ಚಾಪೆಟ್ಟು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ ! ಹೇಳಿ ಬಂದ್ಯೋ ಇಲ್ಲೋ ?

೨ನೇ ಗೌಡ

ಹೇಳಿ ಬಂದಿವ್ವಿ. ಖಂಡಿತ ಬರ್ತೇನಪ್ಪ ಅಂತ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು.

೧ನೇ ಗೌಡ

ಅಂತೂ ಇವರ ಕಾಲದಾಗೆ ಒಂದು ಇಸ್ಕೂಲಾ ಆಯ್ತುಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗೆ. ಒಳ್ಳೆ ಇನ್‌ಚಾಪೆಟ್ಟುಕಾಣಪ್ಪ. ಇದ್ಯೆ ಎಚ್ಚು ಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಜನ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು, ಎಂತ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಲೆಚ್ಚರ್ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲ.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಊರಜನ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಜಿ ಗುಜರಾಯಿಸಿ, ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಯ್ತುಕಾಣಪ್ಪ.

೧ನೇ ಗಾಡ

ಲೋ ! ಬರ್ತವೈ ಕಾಣೋ ರಸ್ತೆಲಿ ಸೈಕೋಲ್ ತುಳಿತಾ
ಗಾಸಿ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು. ಮೇಷ್ಟ್ರೇ, ಮೇಷ್ಟ್ರೇ, ಹೂವು ತಟ್ಟಿ
ಕೊಡ್ತಲಾ.

೨ನೇ ಗಾಡ

ವಯಸ್ಸೇನಾಗಿಲ್ಲ ಕಾಣಪ್ಪ, ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗರಿದ್ದಂಗವೈ.

೩ನೇ ಗಾಡ

ದೊಡ್ಡ ಪಾಸ್ ಮಾಡವೈ ಕಣೋ. ಮೈಸೂರಾಗೆ ಓದಿದವ್ರು.
ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ ! ನಮಸ್ಕಾರ !

(ಎಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು. ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರ್ ಸೈಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಇಳಿಯುವರು.
ಅವರಿಗೆ ಹೂವಿನ ಹಾರ ಹಾಕಿ ಸಿಂಬೇ ಹಣ್ಣು ಕೊಡುವರು.)

ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರ್

ಏನು ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡರೇ ! ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಹಠ ಸಾಧಿಸಿಯೇ
ಬಿಟ್ಟಿರಿ.

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ

ಏನು ಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನ ಹಠ. ತಾವು ಹಾಗೆ ಕೈಹಿಡಿದು
ಶಿಫಾರಸುಮಾಡಿದಿರಿ. ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ತಿರ ಓಟಿಲ್ಲ ಚರ್ಚೆ
ಮಾಡ್ತೀರಿ. ಆಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಅಂತೂ ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಿ
ಸ್ಕೂಲ್. ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಶಾಸನ ಆಗೋಯ್ತು. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ
ವೋಲಿ ಬೀಕೋದು ತವ್ವೋಯ್ತು.

ರೋಲ್ಸ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು

4.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್.

ಮೇಷ್ಟ್ರು ಬಂದಿದಾರೋ ?

೨ನೇ ಗೌಡ

ಇಗೋ ಸ್ವಾಮಿ ಇವರೇ ಮೇಷ್ಟ್ರು

(ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು)

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಏನಿ ನಿಮಗೆ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಆಗಿದೆಯೋ ?

ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಆಗಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಎಲ್ಲಾಯ್ತು ?

ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಸ್ವಾಮಿ.
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ದಿನ ಲೆಕ್ಚರ್ ಕೊಟ್ಟಿರಿ.

ತಾವೂ

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಆಗ ನೀವು ಅಲ್ಲಿದ್ದೀರೋ ?

ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ.

ರೋಲ್ಸ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಕಲಿತದ್ದೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೀರೋ ?

ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಪುಸ್ತಕ ನೋಟು ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಒಳ್ಳೇದು. ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡರೆ ! ಒಳಗೆ ಹೋಗೋಣ
ನಡೆಯಿರಿ.

(ಪೂಜೆ--ಇತ್ಯಾದಿ)

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ?

(ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ' ಕಾಯಕಾ ಶ್ರೀಗಾರಿ ' ಅರಂಭ
ಸುವರು. ಹುಡುಗರನ್ನು ತಡೆದು)

ಮೇಷ್ಟ್ರು ! ಇದು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಡಲ್ಲ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ
ಹೇಳಬೇಕು.

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ

ಸ್ವಾಮಿ ! ಹಿಂದಿನ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಮೇಷ್ಟ್ರು, ಅದು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬೇಡ, ಬೇರೆ ಹೇಳಿಸಿ.

ರೋಲ್ಫ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು

೫

(ಹುಡುಗರು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗುವರು)

ಮೇಷ್ಟ್ರೆ ! ನೀವೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಹೇಳಿ. ಬರುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ?

ಮೇಷ್ಟ್ರು

(ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿಯಿಂದ)

ಬರುತ್ತದೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ, ಹೊತ್ತಾಯಿತು.

ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಥಟ್ಟನೇ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
ಸ್ವಾಮಿ.

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ |
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ||

ಶ್ರೀವನಿತೆಯರಸನೆ ವಿಮಲ ರಾ
ಜೀವ ಪೀಠನ ಪಿತನೆ ಜಗಕತಿ
ಪಾವನನೆ ಸನಕಾದಿ ಸಜ್ಜನ ನಿಕರ ದಾತಾರ |
ರಾವಣಾಸುರಮಥನ ಶ್ರವಣ ಸು
ಧಾವಿನೂತನ ಕಥನ ಕಾರಣ
ಕಾವುದಾನತ ಜನವ ಗದುಗಿನ ವೀರಸಾರಯಣ ||

(ಹುಡುಗರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಟ)

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ

(ಒದುವನು)

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯ ಮೆಹರ್ಬಾನ್ ಹೊಸಮಂಗಲದ ರೇಂಜ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರ ಹುಜೂರು ಜನಾಬಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಸಂದ್ರದ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮೆಂಬರುಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ :

ಸ್ವಾಮಿ,

ನಮ್ಮೂರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೫೦೦ಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇದು ವರೆಗೂ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಮಗೊಂದು ಸ್ಕೂಲು ದಯಪಾಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸೆಸ್ ಹಣ ಪ್ರತಿನಿವರ್ಷ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಹಾಕಿ ಸಾಕಾಯ್ತು. ಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಮಗೊಂದು ಸ್ಕೂಲು ದೊರೆಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲ ತಮಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ (ಚಪ್ಪಾಳಿ, ನಮಸ್ಕಾರಗಳು). ಸರ್ಕಾರ ನಮಗೆಲ್ಲ ತಾಯಿ ತಂದೆ. ನಮಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಕಾಣಿಸೊ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ್ದು ಸ್ವಾಮಿ. ನಾವು ಬಡರೈತರು. ಆದರೂನೂವೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕಟ್ಟಡ ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಲಾಗೋಡಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಮೂವತ್ತೈದು ಮಕ್ಕಳು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಸೇರುವ ಹುಡುಗರು ಬಹಳ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮೇಷ್ವರನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ನಮಗೆ ಆಗಾಗ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರೋ ಭಾರ ತಮ್ಮದೇ ಆಗಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ.
(ಚಪ್ಪಾಳೆ)

(ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ ಒಪ್ಪಿಸುವನು)

ಇನ್ ಸೈಕ್ಟರ್

ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಠಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವ ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಲು ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯೆ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಬೇಕು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ೧೦೦ಕ್ಕೆ ೯೬-೯೮ ಮಂದಿ ಓದುವರೆಹ ತಿಳಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೩ ಮಂದಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಪಾಠಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಸ್ಲೇಟು ಪುಸ್ತಕ ಅವರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಡಬೇಕು. ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಆದರದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ದಿನ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಇರುವ ಉತ್ಸಾಹ ತಗ್ಗದೆ ಕೊನೆತನಕ ಇರಬೇಕು. ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡಿಕೊಡೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಈಗಿನ್ನೂ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟಡ ಪೂರೈಸಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಸ್ಕೂಲನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡರು ಸ್ಕೂಲಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವುಗಳೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರಬೇಕು (ಚಪ್ಪಾಳೆ). ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮೇಷ್ಟ್ರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಹುಡುಗರು ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಾ ಹಾಜರಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಖಂಡಿತ ಮತ್ತೊಬ್ಬ

ಮೇಷ್ಟ್ರುನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ಕೂಲು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಅದನ್ನು ಏಳಿಗೆಗೆ ತಂದು ತಾವೂ ಏಳಿಗೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ. (ಚಪ್ಪಾಳೆ)

(ಹೂವು ಗಂಧ ವಿನಿಯೋಗ)

ದೃಶ್ಯ ೨

(ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ)

(ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಹಾಜರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಬಂದಿರುವ ೯-೧೦ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುವರು)

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಕಳಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಪಟೇಲ, ಶಾನುಭೋಗ, ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮೆಂಬರು, ಯಾವ ಯಾವ ಮಹಾರಾಯನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರೂ “ ಅಂಗೇ ನಡ್ವಿಕೊಂಡು ಹೋಗು, ಸ್ಕೂಲು ಬಾಕ್ಲ ಮಾರ್ತ ಮುಚ್ಚಬೇಡ ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರನ್ನ ಕೂಡಹಾಕೋದರಲ್ಲೇ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಆಗೋದ್ರೆ ಈಗ ಬಂದಿರೋ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರು ಯಾವಾಗ ತಲೆಹಾಕಿ ಜುಲ್ಮಾನೆ ಎಳಿತಾರೋ ಕಾಣೆ. ದಿನ ದಿನಕ್ಕೂ ರೂಲ್ಸ್ ಬೇರೆ ಬಗಿ ಆಗೋಯ್ತು. ರೂಲ್ಸ್ ನಡ್ವಿದರೆ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಮೇಲ್‌ಬೀಳ್ತಾರೆ. ನಡ್ವದಿದ್ದರೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರು ‘ ಸಸ್ಟೆಂಡ್ ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್ ’ ಅಂತ ಹಾರಾಡ್ತಾರೆ. ಅತ್ತ ದರಿ, ಇತ್ತ ಹುಲಿ, ಏನು ಮಾಡಲಿ ನಮ್ಮಪ್ಪ, ದೇವರೇ !

(ಪ್ರವೇಶ ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ)

ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ

ಸೋಮಿ, ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳು ಈ ಹೈಕಳ್ಳ.

ಉಸಾಧ್ಯಾಯ

ಈಗಾಗೋದಿಲ್ಲವ್ವ. ಎರಡು ತಿಂಗಳಾಯ್ತು ಸ್ಕೂಲು ತೆರೆದು. ಈಗ ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ರೂಲ್ನಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಹುಡುಗರನ್ನ ತಂಡು ಸೇರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ವಾಯಿದೆ ಮಾರೋಯ್ತು. ಈಗ ದಾಖಲಾಡಿ ದರೆ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರವರು ನನ್ನ ಮನೇಗೆ ಕಳಸ್ತಾರೆ.

ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ

ಅದ್ಯಾಕೆ ಕಳ್ಳತಾರ? ನಮ್ಮಿಸ್ಕೋಲಲ್ವಾ! ನಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದ್ಯೆ ಹೇಳ್ಕೊಡಬೇಕಾ ಬೇಡ್ವಾ?

ಉಸಾಧ್ಯಾಯ

ವಾಯಿದೆ ಆಗೋಯ್ತವ್ವ. ಈಗ ನೀನು ಹೋಗು. ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ

ಆಂಗೈತಾ ನಿಮ್ಮ ರೋಲ್ಸ್. ಇಸ್ಕೋಲಿಗೆಂತಾ ರೋಲ್ಸ್ ! ಇದೇನ್ ಧಂಡು ಕೆಟ್ಟೋಯ್ತಾ !

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಆಗೋದಿಲ್ಲವ್ವಾ ಅಂದ್ರೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು. ನಾನು ಪಾಠ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ

ಏ! ಎದ್ದೋಗತ್ತ! ಸೇರಿಸ್ತೀಯೋ ಇಲ್ವೋ? ಕೈಕಾಲು ಮುರಿದುಬಿಟ್ಟೀನು. ನಿನ್ ಇನ್‌ಚ್‌ಪೆಟ್ಟು ಗಿನ್‌ಚ್‌ಪೆಟ್ಟು, ಈ ಹೆಳ್ಳಾಗೆ ಏನ್ ನಡೀತ್ಯೆತೆ ಅವರ ರೋಲ್ಸ್. ನೀನು ಇಸ್ಕೋಲೇ ಮಾಡ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅರ್ಜಿ ಗುಜರಾಯಿಸ್ತೇನೆ ನೋಡು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡ್ಬೇಡ ನಮ್ಮಪ್ಪ, ತಣ್ಣೀರಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯೋ ಕಾಲ.

ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ

ಅಂಗ್ ದಾರೀಗ್ ಬಾ. ಏನೋ ರೋಲ್ಸ್‌ಂತೆ ಗಿಲ್ವು. ಹಳ್ಳೀಜನಾ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಂತ ನನ್ನವ ರೋಲ್ಸ್ ಆಡ್ತವ್ವೆ. ನಾನೆಲ್ಲ ಕಂಡಿವ್ವಿ. ಬೋರ್ಡ್ ನಂಬರಾಗಿ ಸರಿಗೆರುಮಾಲ ಸುತ್ತಿ ನಾನೂವೆ ಉರ್ಪೇಟೆ ಕಂಡಿವ್ವಿ! ದುಪಟಕಮಿಸರ್ ತಾವ ಕುರ್ಚಿ ಮೇಲ್ ಕುಂತಿವ್ವಿ! ನನ್ನವ ರೋಲ್ಸ್ ಆಡ್ತವ್ವೆ ಮೇಷ್ಟ್ರು!

(ಹುಡುಗರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವನು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸು ಪ್ರವೇಶ)

ಹೆಂಗಸು

ಸೋಮಿ, ಮಗನ್ನ ತಂಗಲೂಟಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಧ್ಯೇ ಕಳಿಸೋದಕ್ಕೆ ರೂಲ್ನಿಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ಉಟ ಹಾಕಿ ಕಳಿಸಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ? ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಹೋಗು.

ಹೆಂಗಸು

ಆಗಾಕಿಲ್ಲ ಸೋಮಿ ಹಸಿದುಕೊಂಡವ್ವೆ. ಬಾರೋ ಮಗ.

(ಹುಡುಗನೂ ಹೆಂಗಸೂ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು.
ಇಬ್ಬರು ಗೌಡರು ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶ)

೧ ನೇ ಗೌಡ

ಈ ಮಕ್ಕಳೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಮೇಷ್ಟ್ರ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಇವರಿಗಿನ್ನೂ ವಯಸ್ಸಾಗಿಲ್ಲ; ಆರು ವರ್ಷ ಆದರೂ ಆಗಿರ ಬೇಕು ಅಂತ ರೂಲ್ನಿದೆ.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಆಗಯ್ತೆ ಮೇಷ್ಟ್ರೇ! ನೋಡಾಕೆ ಅಂಗವ್ವೆ. ಇವನು ಹುಟ್ಟಿ ಓಟೊರಸ ಆಗೋಯ್ತೋ !

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಸೇರಿಸೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಮೂರು ವರ್ಷದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನೇನುಮಾಡಲಿ !

೧ನೇ ಗೌಡ

ಮನೇಲಿ ಬಲ್ ಕಾಟಾ ಕೊಡ್ತಾವೆ ಮೇಷ್ಟ್ರೆ. ಗಡಿಗೇಪಡಿಗೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಉರುಳಿಸಿ ರಾಗಿಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಚೆಲ್ಲಿ ದಾಂದಲೆ ಮಾಡ್ತಾವೆ. ಇಲ್ಲೇ ಕೂಡ್ಕೊಂಡು ಎರಡಚ್ಚರ ಹೇಳಿಕೊಡ್ತಲಾ.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಸುಂಕೆ ಕುಂತಿರ್ಲೇಳು, ನಿನ್ ಗಂಟೇನ್ ಹೋಗ್ತೆ ! ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಟ್ಟಡ ಇಸಾಲಾಗಯ್ತೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗರನ್ನ ಕಳಿಸಿರಪ್ಪಾ ಎಂದರೆ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕೂ ಅಂತ ಮಡಕ್ಕೋತೀರಿ. ಈ ಚಿಳ್ಳೆ ಪಿಳ್ಳೆ ಎಲ್ಲಾ ತಂದು ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೋಗ್ತೀರಿ. ಇವಕ್ಕೇನು ಪಾಠ ಹೇಳಲಿ ನಮ್ಮಪ್ಪ !

೧ ನೇ ಗೌಡ

ಏನಾದ್ರೂ ಆತಲಿಕೊಡು. ಆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ದ ಮಣಿ ಚಾಕಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿ ಆಡ್ಕೊತಾ ಕುಂತೊಳ್ತವೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರ್ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿಬಿಡ್ತಾರಲ್ಲವ್ವ. “ಸ್ವಾಮಿ, ಹಳ್ಳಿ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ರೂಲ್ಸ್ ನಡಿಯೋದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದೆ, ಅವರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕ್ಯೂಲರ್ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕ್ಯೂಲರ್ ಕಳ್ಳತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ನಡಿಯದಿದ್ದರೆ ‘ಜುಲ್ಮಾನೆ, ಸಸ್ಪೆಂಡ್’ ಅಂತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿಯಿಟ್ಟು ಸುಂಕದವನ ಹತ್ತಿರ ಸುಖದುಃಖ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಇರಲಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು. ಇನ್‌ಚಾರ್ಜ್ ನಾವು ಕಾಣ್ವಾ. ಇನ್‌ಚಾರ್ಜ್ ಪೆಟ್ಟು ಬರ್ಲಿ, ನಾವೆಲ್ಲ ಹೇಳ್ತೀವಿ.

(ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವರು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸು ಪ್ರವೇಶ)

ಹೆಂಗಸು

ಸೋಮಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಪಿಗೇ ಕಳಿಸ್ತಲಾ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಕಾಫಿ ! ಹಳ್ಳಾಗೇನು ಕಾಫಿ !

ಹೆಂಗಸು

ಇವತ್ತು ಮಾಡಿವ್ವಿ. ಬಿರಾಮೈಲ್ಲ ಕುಡಿತಾರೆ, ನನ್ನೊವೆ ಮಾಡಿಕೊಡು ಅಂತ ಅಟ ಮಾಡತಿದ್ದ ಮಕ್ಕ. ನಾನೊವೆ ಒಸಿ ಮಾಡಿವ್ವಿ. ಕಳ್ಳಕೊಡ್ತಲಾ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಧ್ಯೇ ಕಳಿಸಬಾರದು. ಪಾಠ ಹೋಗುತ್ತೆ, ರೂಲ್ಸ್ ಮಾರೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಗಸು

ನವೈನ್ ತಿಳಿತೈತೆ ರೋಲ್ಸ್, ಕಳ್ಳಿಕೊಡಿ ಸೋಮ. ಆ ಮಕ ಓದಿ ಏನ್ ದಿವಾನ್‌ಗಿರಿ ಮಾಡ್ತೈತೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು, ಬೇಗ ವಾಪಸ್ ಕಳಿಸಿಕೊಡು.

(ಹುಡುಗ ಹೆಂಗಸು ಹೊರಟುಹೋಗುವರು)

ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಹುಡುಗರನ್ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರೆ. ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ವಿರಾಮ ಅಂತ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹಾಗೇನೇ ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತಾರೆ, ಪುನಃ ಬರೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಪಾಠ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

(ಇಬ್ಬರು ಯುವಕರ ಪ್ರವೇಶ. ಒಬ್ಬನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಬೈಸಿಕಲ್ಲಿಗೆ ಕೈಹಾಕುವನು)

ಏ ! ಭೀಮಪ್ಪ ನನ್ನ ಸೈಕಲ್ ಮಡಗಲ್ಲಿ. ಇದೇ ಆಗೋಯ್ತು. ಬೇಡ ಬೇಡ ಎಂದರೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೋಗೋದು. ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿ ಮುರಿದು ತಂದಿಡೋದು. ಮೊನ್ನೆಯೆಲ್ಲ ರಿಪೇರಿಗೆ ದಂಡ ತೆತ್ತೆ. ಖಂಡಿತ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ ಬಿಡು.

(ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುವನು)

ಭೀಮಪ್ಪ

ಇರ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟ್ರೆ. ಈ ಚಣಿ ವಾ ಪ ಸ್ ತಂದೊಡ್ಡೇನೆ. ರವಷ್ಟು ಪೇಟೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಎರಡು ಬೈಸ್ಕೋಲ್ ಅಯ್ತೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಬೇಕು.

ಉಸಾಧ್ಯಾಯ

ಖಂಡಿತ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಬೈಸ್ಕಲ್ ಹಾಳಾಗಿಹೋದ್ರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಡಿ ಅಂದ್ರೆ ಇನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕಿವಿಯಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಬಿಡು ಬೈಸ್ಕಲ್.

ಭೀಮಪ್ಪ

ಬಿಡಿ ಮೇಷ್ಟ್ರೆ. ಈ ಬೈಸ್ಕೋಲ್ ಹೋದ್ರೆ ಬೇರೆ ಬೈಸ್ಕೋಲ್ ಸೊಗಸಾದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಡ್ತೀನಿ. ಈ ಬಾರಿ ಫಸಲು ಬರ್ಲಿ ನೋಡ್ರಾಗ.

(ಬಲವಂತವಾಗಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗುವನು)

ಉಸಾಧ್ಯಾಯ

ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕೇಳೋರಿಲ್ಲ ಹೇಳೋರಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡವರು ಹಾಗೆ, ಚಿಕ್ಕವರು ಹೀಗೆ. ನನಗೆ ಬರೋ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಮಿಗಿಸಿ, ಸಾಲಮಾಡಿ ಒಂದು ಸೈಕಲ್ ಕೊಂಡುಕೊಂಡ್ರೆ ಊರ ವರೆಲ್ಲ ಎರೋವೈ.

(ನಡುವಯಸ್ಸಿನ ಇಬ್ಬರ ಪ್ರವೇಶ)

೧ನೇಯವ

ಎನ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು, ಬಾಳ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಎನು ಹೇಳಲಪ್ಪಾ ! ಭೀಮಪ್ಪ ಬಂದು ನನ್ನ ಸೈಕಲ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಬೇಡ ಅಂದ್ರೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ !

೨ನೇಯವ

ಎಲ್ಲೋಗ್ರೈತೆ ಮೇಷ್ಟ್ರು ? ಪುನ ತಂದಿಡ್ತಾನೆ. ಏಕೆ ವೆಸಸ ಪಡೋದು !

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ನಿನಗೇನು ತಣ್ಣಗೆ ಹೇಲ್ತೀಯೆ. ಮೊನ್ನೆಯಲ್ಲ ರಿಫೇರಿಗೆ ತೆತ್ತಿನಲ್ಲ. ನನಗ್ಯಾರು ಕೊಡ್ತಾರೆ ?

೧ನೇಯವ

ನಿವೇಕೊಂಡ್ರೂನೂವೆ ರಿಪೇರಿ ಆಗಬೇಕಲ್ಪಾ. ಸೈಕೋಲ್ ಅಂತ ಇದ್ದರೆ, ಯಾರಾದ್ರೂ ಏರೋವೈ. ದರ್ಮ ಬಂತು ಬಿಡಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು. ಮತ್ತೆ ಏನ್ ಸಮಾಚಾರ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಇನ್ನೇನಪ್ಪಾ ಹೇಳಲಿ. ಈ ಊರವರ ಹತ್ತಿರ ದಿನಬೆಳ ಗಾದರೆ ರಗಳೆ ರಾಧಾಂತ. ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗರು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ

ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಪಿಳ್ಳೆ ಎಲ್ಲಾ ತಂದು 'ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾ' ಅಂತ ಕೂಡಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತಾರೆ.

೨ನೇಯವ

ಸಂಬು ತಿಂಗ್ಳು ತಿಂಗ್ಳಿಗೆ ಬರ್ತೇತೋ ಇಲ್ಲೋ, ಮತ್ತಾಕಾ ಚಿಂತೆ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಅದೇನು ಸಂಬಳಾನೋ ! ತಾರೀಕು ಇಪ್ಪತ್ತಾಯ್ತು. ಇನ್ನೂ ಕೈಗೆ ಸಂಬಳಾನೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಬಂದರೂನಾವೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಲದು ಬಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಲದು.

೧ ನೇ ಗೌಡ

ಟಪಾಲ್ನವನು ಇತ್ತ ಬರಲಿಲ್ಲಾ ?

(ಟಪಾಲಿನವನ ಪ್ರವೇಶ. ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುವನು)

೨ನೇಯವ

ಮೇಷ್ಟ್ರೇ, ಎಲ್ಲರೂಸಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿರು. ಒಂದು ವಾರ ಬಿಟ್ಟೊಂದು ಕೊಡುತಿವ್ವಿ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಇಲ್ಲವೋ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಹೋದ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಈಯಪ್ಪ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೊಂಡವನು ಇನ್ನೂ ಕೊಡ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಬಡವ.

೧ನೇಯವ

ನೀವೆಂತಾ ಬಡವು ಮೇಷ್ಠಿ! ತಿಗ್ಗುತಿಂಗಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹದಿನೋದು ರುಪಾಯಿ ಕೈಗೆ ಬರ್ತೀತೆ. ನಾವು ರೈತೋರು ವರ್ಸಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಳು ಕಾಣೋದೇ ಕಷ್ಟ. ಹತ್ತು ಖಂಡುಗ ಬೆಳೆಯೋ ಕಡೆ ಎರಡು ಖಂಡುಗ ಬರ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಕಂದಾಯ ಗಿಂದಾಯ ಕೊಟ್ಟೀಕೆ ನಮ್ಮೇನುಳಿತ್ತೀತೆ. ನೀವೇ ಬಡವರಾದ್ರೆ ನಾವು ಏನೂ ಅಂತ ಹೇಳಿ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಅದೇನೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಐದು ಮಕ್ಕಳು, ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಭಾಮೈದ ಒಬ್ಬ, ನನ್ನ ತಾಯಿ ಒಬ್ಬಳು ಮುದುಕಿ. ನನ್ನ ಸಂಸಾರ ಹೇಗೆ ಏರ್ಪಡಬೇಕು. ನಿಮಗೇನು ಎಲ್ಲಾರೂ ಗಿತ್ತೀರಿ, ಕೂಲಿ ಗಿಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಮಾಡ್ತೀರಿ. ನನ್ನ ಮನೇಗೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ದುಡ್ಡೀಬೇಕು. ರೂಪಾಯಿ ಗೀಪಾಯಿ ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ.

೨ನೇಯವ

ಇಲ್ಲ ಮೇಷ್ಠಿ ದಮ್ಮಯ್ಯ, ಅಂಗೆಲ್ಲ ಅನ್ನ ಬೇಡಿ. ಕಂಡಿತ ಬೀರೇ ದೇವ್ರಾಣೆ. ಒಂದು ವಾರ ಧಾಣಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡ್ತೀನಿ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಸಾಲ ಕೊಡ್ತೀನಿ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಆಗೋದಿಲ್ಲವೋ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ನೀವೆಲ್ಲ ಹೊರಟುಹೋಗಿ.

೧ನೇಯವ

ಇಂಗೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದೆ ಈ ಮೇಷ್ಟ್ರು
ಕೊಟ್ಟನಾ !

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಮತ್ತೆ ಏನು ಮಾಡ್ತೀಯಾ ? ಅರ್ಜಿ ಬರೀತೀಯಾ, ಅಷ್ಟೇ
ತಾನೆ. ದೇವರಿದ್ದಾನೆ, ನೋಡ್ಬೊತಾನೆ. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಈ
ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ದುಡಿದೂ ದುಡಿದೂ ಹಣ ಕಳಕೊಂಡು, ಬೈಸ್ಕೂಲಾ
ಕಳಕೊಂಡು, ಜನಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ದೇವರಿಗೆ ಹೆದರಿ, ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿದರೆ ಕಡೆಗೆ ಇವರು ಮಾಡೋ ಉಪಕಾರ ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಅರ್ಜಿ ಬರೆಯೋದು. ಅದಕ್ಕೇನೆ ಮಳೆಯಿಲ್ಲ, ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲ,
ರೋಗರುಜಿನ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಿಂತಿದೆ.

೨ನೇಯವ

ಏನೋ ಕಷ್ಟ ಕಾಲ ಎಲ್ಲು ರುಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿರಪ್ಪ,
ಆಮೇಲೆ ಕೊಡ್ತಿವ್ವಿ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಬೈತೀಯಾ ? ನಾನು ಮನೆ
ಸೇರೋದು ನೋಡ್ತೀವ್ವಿ ತಾಳು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

(ಸ್ವಗತ) ಈ ಒರಟು ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಳೋದು ಬಲು
ಕಷ್ಟ, ಬಲು ಕಷ್ಟ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ದೇವರೇ ! ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಏನು
ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ದಿವಸ ಇವರ ಹತ್ತಿರ ಎಲ್ಲ
ಏಗಿದರೆ ಆಗ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು
ಹಾಳು ಸ್ಕೂಲು ಉದ್ಘಾಠವಾಗೋದಿಲ್ಲ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ.

೧ನೇಯವ

ಏನ್ ಮೇಷ್ಟ್ರೆ ಏನೋ ಗೊಣಗಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀ. ಎಲ್ಲಾ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನಾಚೆ ಕಳ್ಳ ಪಾಠ ಮಾಡಿಕೋ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ತೆಗೋಳ್ಳಪ್ಪ ತೆಗೋ. ಯಮದೂತರು ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನು ಉಳಿಯೋದು ಹೇಗೆ.

(ಕೊಡುವನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಡುವರು)

೨ನೇಯವ

ಆಯ್ತು ಬಿಡು, ಓಟಲ್‌ಕರ್ಚು ಇ ಸ್ಪೀಟ್ ಕರ್ಚು ಎದ್ದಂಗಾಯ್ತು.

೧ನೇಯವ

ಏನ್ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡ್ತೆನ್ನೆ ಈ ಮೇಷ್ಟ್ರು ನಮ್ಮೂರಾಗೆ ಬಂದು! ಈ ದಿನ ಎಲ್ಲಾ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡದಿದ್ದೆ ಆ ಮೇಷ್ಟ್ರಿಗೆ ಮಾಡಿದಂಗೆ ಇವನ್ನೂವೆ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ. ಇವನಂಗೇ ಆ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಜಬರ್‌ದಸ್ತಿ ಮಾಡ್ತಿದ್ದ. ಒಂದಿನ ಅವನ್ನೆ ಕೊಟ್ಟೇ ನೋಡು ಕೆಲ್ಸಾನ. ಅವನೆಂದೂ ಮರೀಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

(ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಒಬ್ಬ ಗೌಡನ ಪ್ರವೇಶ)

ಗೌಡ

ಸೋಮಿ, ಮೇಷ್ಟ್ರೇ ಮೇಷ್ಟ್ರೇ!

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಎನಪ್ಪಾ, ನಿನ್ನದೇನು ಹೇಳು.

ಗೌಡ

ಒಂದು ಹಾಳೆ ಕಾಗದ ಕೊಡಿ ಸೋಮಿ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಎಲ್ಲೋ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಇದೆಯಲ್ಲ.

ಗೌಡ

ಒಂದು ಹಾಳೆ ಕೊಡಲಾ ಸಾಕು. ಸೋಮಿ, ಅಂಗೇನೆ ಒಂದರ್ಜಿ ಗೀಚಿ ಕೊಡಲಾ. ಅಮಲ್ತಾರು ಬರ್ತಾರಿತ್ತ, ಅರ್ಜಿ ಕೊಡ್ಬೇಕು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಈಗ ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಪಾಠ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ಕೂಲಾಗಲಿ ಆಮೇಲೆ ಬರೆದುಕೊಡ್ತೇನೆ.

ಗೌಡ

ಆಗಾಕಿಲ್ಲ ಸೋಮಿ. ಈಗ ಬರ್ತವೈ. ನನ್ನ ಗಡ್ಡೆಗೆ ನೀರೇ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಶಾನುಬಾಗರು ಕಂದಾಯ ಮಾತ್ರ ಎರಿಸಿಬಿಟ್ಟವೈ. ಓಟು ದಮ್ಮಯ್ಯಗುಡ್ಡೆ ಇಟ್ಟೊನೂವೆ ಪಲಾ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಶೇಕದಾ ರೂನೂ ಅವರ ಕಡೇನೇ ಅವೈ.

(ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಬರೆದುಕೊಡುವರು, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರ ಪ್ರವೇಶ)

೧ನೇಯವ

ಮೇಷ್ಟ್ರೇ! ಮೇಷ್ಟ್ರೇ! ಅಮಲ್ದಾರ್ ಸಾಹೇಬ್ರು ಬರ್ತವೆ.
ಇಸ್ಮೋಲ್ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ ಮೇಷ್ಟ್ರೇ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ.

ಆಗೋದಿಲ್ಲವ್ವ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ರೂಲ್ನಿಲ್ಲ.

೨ನೇಯವ

ಇದು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಟ್ಟಡ ಮೇಷ್ಟ್ರೇ. ಇಸ್ಮೋಲಿಗಿನ್ನೂ
ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಇಲಾಖೇರ್ನ ಕೇಳಿದರೆ ನೀವೇ ಕಟ್ಟಿ
ಅಂತ ತಾಕೀತ್ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗೂ ಕಟ್ಟತವೆ
ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಿಲ್ಲ. ಏ ಅಪ್ಪಣ್ಣೇ ಮನೇಗೆ ಹೋಗ್ತಲಾ.

(ಹುಡುಗರು ಸ್ಲೇಟು ಪುಸ್ತಕ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವರು.
ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ತಡೆದು)

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಬೇಡವೋ, ಹಾಗೆಲ್ಲ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮೇಲಕ್ಕೆ
ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ ದೊಡ್ಡ
ಪ್ರಮಾದ ಆಗುತ್ತೆ. ಅವರು ಸುಮ್ಮನೇ ಇರೋದಿಲ್ಲ, ಫರಂಗಿ
ಜನ! ಅವರು ಮಿಲ್ಟೇರಿ!

೧ನೇಯವ.

ಮಿಲ್ಟೇರಿ ಗಿಲ್ಟೇರಿ ನಮ್ಮಾವ ಏನ್ ನಡೀತ್ಯೆತೆ! ಎಲಾ
ಹೋಗ್ತಲಾ ಮನೇಗೆ. ಅಮಲ್ದಾರ್ ಸ್ವಾರಿ ಬಂದೇ ಬಂತು!

ರೋಲ್ಸ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು

೨೩

(ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು.
ಅಮಲ್ದಾರ್ ಮೊದಲಾದವರ ಪ್ರವೇಶ)

ಅಮಲ್ದಾರ್

ಏನು ಮೇಷ್ಟ್ರು ತಕರಾರು ? ನೀನೇನೋ ಮೇಷ್ಟ್ರು ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ.

ಅಮಲ್ದಾರ್

ಏನ್ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅಮಲ್ದಾರ್

ನಿನ್ನ ಸಂಬಳ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅಮಲ್ದಾರ್

ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಸರ್ವಿಸ್ಸು ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಇಪ್ಪತ್ತಾಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ.

ಅಮಲ್ದಾರು

ಇದು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಟ್ಟಡ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಯೂಲ್‌ಗೀಲ್ ಮಾಡ ಕೂಡದು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಅಪ್ಪಣೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಹೇಳಿದರು, ನಾನು ಮಾಡ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಿ ಎಂತ ಎಷ್ಟು ತಗಾದೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕಟ್ಟಿಸಿಲ್ಲ, 'ಇಲ್ಲೇ ಮಾಡಿ ಮೇಷ್ಟ್ರ' ಅಂದರು. ನಾಳೆಯಿಂದ ಸ್ಕೂಲು ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ?

ಅಮಲ್ದಾರು

ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮಾಡು, ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಬೆಂಚು, ಬೋರ್ಡು, ಸಾಮಾನು ಎಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ?

ಅಮಲ್ದಾರು

ತಲೇಮೇಲಿಟ್ಟುಕೋ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರ. ರೂಲ್ಸ್ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ನಾನು ಚಾಕರಿ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ನನ್ನಮೇಲೆ ಕೋಪ ಮಾಡ್ತೀರಿ. ನನಗೇನು ಸ್ವಾಮಿ, ಎಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಮಾಡು ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತೇನೆ.

೧ ನೇ ಗಾಡ

ಮಾಸ್ತಾಮಿ, ಮೇಷ್ಟ್ರು ಸರಿಯಾಗಿ ಇಸ್ಯೋಲೇ ಮಾಡಾಕಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ದಿನ್ನ ಬಾಕ್ಲು ತೆಗೆದ್ರೆ ನಾಕ್ ದಿನ್ನ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡ್ತಾರೆ. ಆ ರಜ, ಈ ರಜ, ಅಂತ ನೆಪ ಹೇಳ್ತಿರೋದೇ. ದಿನಾಗೂ ನಮ್ಮಕ್ಕು ಇಸ್ಯೋಲಿಗೆ ತಿರುಗೋದು ವಾಪಸ್ ಬರೋದು. ಎರಡಚ್ಚರಾನೂವೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಸ್ವಾಮಿ

೨ನೇ ಗಾಡ

ಸಾಲದ್ದಾಕೆ, ಬದನೆಕಾಯಿ ತಂದ್ಬೊಡು, ಕುಂಬಳ್ಳಾಯಿ ತಂದ್ಬೊಡು ಅಂತಾ ಬೆದ್ರಿಸ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕು ಇಸ್ಯೋಲ್ಲೇ ಹೋಗಣೆ ಬಯಬಿದ್ದು ಮನ್ಯಾಕೇ ಕುಂತವೆ.

೧ನೇ ಗಾಡ

ಇಸ್ಯೋಲ್ಲೋದ್ರೆ ಮಕ್ಕಳ ಚಚ್ಚೋಕೆ, ಮುದ್ದೆ ತಿರುಮೋ ಗೂಟ, ಗೂಟಾವ ಮಡಕೊಂಡವೆ. ಎಂಗ್ ಸೋಮಿ ನಮ್ಮಕ್ಕು ಬದ್ಬೋದು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಸ್ವಾಮಿ, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರೂಲು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ರೂಲರ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಅಷ್ಟೇ.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಸುಮ್ಮಿರ್, ಮೇಷ್ಟ್ರೆ, ಕಂಡಿನ್ನಿ. ಯಾವಾಕ್ ನೋಡಿದ್ರೊ, ರೋಲ್ಸ್, ರೋಲ್ಸ್ ಮಾತೇ ಆಡ್ತವೆ.

೧ನೇ ಗೌಡ

ಮೂರೊತ್ತೊ ಬರ್ಕೊತಾನೆ ಹೊತ್ತು ಕಳಿತವೆ. ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪಾಟಾನೇ ಮಾಡೋಕಿಲ್ಲ. ಗೋಡ್ಗೆಲ್ಲ ಪಟ ಅಂಟೋದು ರೋಜಿಸ್ವರ್ ಬರೆಯೋದು, ಇನ್ನೂ ಏನೋ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಿಪ್ಪಣಿ ಅಂತ ಮನಿ ಚೆಲ್ತೀರೋದು. ಏನ್ ಸೋಮಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಬರಬ್ಯಾಡ್ತೆ.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಮೂರೊರ್ಸ, ನಾಕೊರ್ಸ ಆದರೂನೂವೆ ಆ, ಆ ನೇ ಕಲಿತಾ ಅವ್ರೆ ಪುಸ್ತಕ ತೆಕ್ಕೊಡು, ಇಸ್ಲೇಟ್ ತೆಕ್ಕೊಡು ಅಂತ ಸುಮ್ಮೇ ತಗಾದೆ ಮಾಡ್ತವೆ. ಓಟೊಂದು ಸೋಮಿ ತೆಕ್ಕೊಡೋದು. ಇಸ್ಕೋಲ್ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮಟಾ ಎಲ್ಲಾ ಆಳಾಗೋಯ್ತು.

೧ನೇ ಗೌಡ

ಇನ್ ಚಾಪೆಟ್ಟು ಬರೋದು ಸುಮ್ಮೇ ರೋಜಿಸ್ವರ್ ತಿರ್ವಾ ಕೊಡು, ಏನೋ ಗೀಚ್ಚೊಂಡೋಗೋದು.

ಅಮಲ್ತಾರು

ಯಾರು 'ನಿನ್ನ ಇನ್ ಸೈಕ್ಲರ್ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಅದೇನೋ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ರುಜು ಮಾಡ್ತಾರೆ, ಹೆಸರು ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ.

(ಅಮಲ್ದಾರರು ಒಕೆಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು, ಬೆಂಚು ಜೋಡಿಸಿ
ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಅಣೆಮಾಡುವರು)

೩ನೇ ಗೌಡ

ಮೇಷ್ಟ್ರೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬ್ಬಾಡಿ, ಹಳ್ಳೀ 'ಜನ ಅಂಗೇಸ, ಒರಟು ಜನ. ನೀವು ಕಸ್ವಪಟ್ಟು ಕೆಲ್ಲ ಮಾಡ್ತಿವಿ. ನಾ ಕಾಣ್ತಾ

೪ನೇ ಗೌಡ

ಬನ್ನಿ ಅಯ್ಯೋರೆ, ಮೊದಲು ಅಮಲ್ದಾರ್ರಿಗೆ ಕಾಪಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡ್ರಲಾ. ಬಾಳ ದಣಿದು ಬಂದವ್ವೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಇನ್‌ಚಾರ್ಜ್ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳ್ತೀವಿ ; ಅವರೇನೂ ಮಾಡಾಕಿಲ್ಲ.

೫ನೇ ಗೌಡ

ಅಂಗೇಸೆ, ದೇವಸ್ಥಾನದಾಗಿ ರವಷ್ಟು ಅಡಿಗೇ ಮಾಡಿಬಿಡಿ ಮೇಷ್ಟ್ರೇ. ಅಮಲ್ದಾರ್ರ ಮೊಕ್ಕಾಂ ಈ ದಿನ ಇಲ್ಲೇ ಇರ್ತೀತೆ.

ದೃಶ್ಯ ೩

(ಜೇಮ್ಸ್ ಈರಣ್ಣಗೌಡನ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕಾಡೇಗೌಡ ಓಡಿಬರುವನು)

ಕಾಡೇಗೌಡ

ಅವ್ವೇ, ಯಾರೋ ಸಾಹೇಬ್ರು ಬಂದವ್ರೆ. ಕರೀತಾರ್
ನಿನ್ನ.

ಈರಣ್ಣಗೌಡ

(ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಅಂಗೀ ರುಮಾಲ್ ತತ್ತಾರ. ಯಾವ
ಸಾಹೇಬ್ಬೋ? ದುಪಟೆ ಕಮಾಸರ್ ಸಾಹೇಬ್ರು? ಮೋಟಾರ್
ಠಾಗೆ ಬಂದವ್ರಾ?

ಕಾಡೇಗೌಡ

ಅಲ್ಲವ್ವೇ, ಅಂಗೀ ಬಂದವ್ರೆ.

ಈರಣ್ಣಗೌಡ

ಸಬ್ ಡೀಜನ್ ಸಾಹೇಬ್ರು? ಪರಂಗಿ ಟೋಪಿ ಮಡ
ಕೊಂಡವ್ರಾ?

ಕಾಡೇಗೌಡ

ಇಲ್ಲವ್ವೇ, ರುಮಾಲ್ ಆಕವ್ರೆ.

ಈರಣ್ಣಗೌಡ

ಅಂಗಾಡ್ರೆ ಅನುಲ್ದಾರ್ ಸ್ವಾರಿ ಬಂತೇನೋ. ಮನ್ನೇಸಾಗ
ಹಂದಿದ್ರಲ್ಲೋ.

ಕಾಡೇಗಾಡ

ಅಮಲ್ದಾರ್ಡಲ್ ಕಾಣಪ್ಪೋ. ನಾಕಾಣ್ನಾ ಅಮಲ್ದಾರ್ಡನ್ನೆ ?
ಇನ್ ಚಾಪೆಟ್ರಂತೇ ಕಾಣಪ್ಪ, ಇನ್ ಚಾಪೆಟ್ರ.

ಈರಣ್ಣಗಾಡ

ಯಾವ ಇನ್ ಚಾಪೆಟ್ರಪ್ಪ ! ಮತ್ತೇ ನನ್ ತಲೇಗೆ
ತಂದಾರು ! ಡ್ರಿಸ್ ಮೇಲೆ ಬಂದವ್ರಾ ? ಪೋಲೀಚ್ ಇನ್ ಚಾ
ಪೆಟ್ರಾ ?

ಕಾಡೇಗಾಡ

ಡ್ರಿಸ್ ಗಿಸ್ ಇಲ್ಲಪ್ಪ. ಸೈಕೋಲಾಮ್ಯಾಗೆ ಸುವೈ ಬಂದವ್ರೆ.

ಈರಣ್ಣಗಾಡ

ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಇನ್ನು ಜೀವ ಉಳಿತು. ಮತ್ತಾವ
ಇನ್ ಚಾಪೆಟ್ರಾದ್ರೊನೂವೆ, ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಚಾನಟರಿ ಇನ್ ಚಾ
ಪೆಟ್ರೋ, ಕಾಪಿ ಟೀ* ಇನ್ ಚಾಪೆಟ್ರೋ ಇರಬೋದು. ನಡಿ
ಹೋಗಾನ, ರುಮಾಲು ಅಂಗಿ ಯಾಕ !

ಕಾಡೇಗಾಡ

ಇಸ್ಟೋಲ್ ತಾವ ಆಪ್ತೆ ಒಳಕ್ಕೋದ್ರಪ್ಪೋ—ಮೇಷ್ಟ್ರು
ಗಾಬರಾಗಿದ್ದು.

*ಕೋ—ಅಪರೇಟಿವ್.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಇಸ್ಕೋಲ್ ಇನ್‌ಚಾಪೆಟ್ರಾ ! ಮೊದಲಾಕೆ ಏಳಾಬೇಕಾ ಇಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ವೆದ್ದಪ್ಪ ! ಈ ಹಳ್ಳಾಕೆ ಈಟು ವರ್ಸ ಇದ್ದೊ ಇಸ್ಕೋಲ್ ಇನ್‌ಚಾಪೆಟ್ರಾ ಗೊತ್ತಾಗಾಕಿಲ್ಲ ?

ಕಾಡೇಗೌಡ

ಹೊಸಬ್ಬ ಕಾಣಪ್ಪ. ಯಾರೋ ಎಂತೋ ಅಂತ ಬಯ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಹೋಕಲೇಳು. ಗದ್ದೇತಾವ ಹೋಗ್ಬಿಟ್ಟು ಅಂಗೇ ಬರ್ತಿವ್ವಿ.

ಕಾಡೇಗೌಡ

ಇಲ್ಲವ್ವೋ, ಈಗಲೇ ಬರಬೇಕಂತ ಹೇಳುವೆ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ದುಪಟಕಮಾಸರ್ ಕೆಟ್ಟೋದ್ರಾ ! ಅ ಮ ಲ್ತಾ ರ್ ಕೆಟ್ಟೋದ್ರಾ ! ಅಲ್ಲೇ ಕುಕ್ಕುರಿಸಿರಲೇಳು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ನೋಟೇಸ್ ಕೊಟ್ಟೆವ್ವೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ನೋಟೇಸ್ ಕೊಡಾಕೆ ನಾವೇನು ಬೇವಾಸಿ ಕುಳಾನಾ ? ರಪ್ಪರ್‌ಜಂಟಿ ನೊಂಬರು ನಾನು. ಅವನೇ ಅಸ್ತು ಗೊತ್ತಾಗಾಕಿಲ್ಲ ? ಇಸ್ಕೋಲ್ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿಸದಿದ್ದರೆ ಇಸ್ಕೋಲ್ ತೆಗೆದುಬಿಡ್ತಾನಂತಲ್ಲ. ಅದೆಂಗಿ ತೆಗೆತಾನ ನೋಡ್ತೀವ್ವಿ. ಹಿಂದಿನ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಅಲ್ಲ. ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಇಸ್ಕೋಲು ಕೇಲೋಕೆ.

ಕಾಡೇಗೌಡ

ಅದೆಲ್ಲಾ ಲೆಲ್ಲೇ ಮಾತೋಡು ಬಾವ್ವೋ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳೋಗತ್ತ.

ಕಾಡೇಗೌಡ

ಬೀರೀನ ಬಾ.

ದೃಶ್ಯ ೪

(ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರವೇಶ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವರು)

ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರ್

ಯಾಕೆ ಹುಡುಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಮೆ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಹಳ್ಳೀ ಹುಡುಗರು, ಬೇಗ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. (ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರನ್ನ ಕರೆದು) ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರು ಸಾಹೇಬ್ರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹುಡುಗರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಹೋಗಿ.

ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರ್

ಬೆಲ್ ಹೊಡೀರಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು, ಹುಡುಗರು ಬರ್ತಾರೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಬೆಲಾ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಇದೇಕೆ? ಮೊನ್ನೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಗಡಿಯಾರ, ಬೆಳ್ಳು ಸವೆ ಮೂಡಲಿಲ್ಲವೆ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಆಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ. ಬೆಳ್ಳು ಮನೆಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಅದೇಕೆ, ದೇವರ ಪೂಜೆಗೋ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಅಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬೀಗವಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ರಿಪೇರಿಂಗ್ ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬೆರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹಳೇ ಬೀಗ ಮುರಿದು ತುಂಟರು ಸ್ಕೂಲೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗಡಿಯಾರ ಗಂಟೆ ಬಿಡೋದೇ ಇಲ್ಲ, ಕದ್ದು ಬಿಡ್ತಾರೆ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಒಳ್ಳೇ ಮೇಷ್ಟ್ರು ನೀವು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಏನೋ ಸ್ವಾಮಿ, ಬಡವ, ಐದು ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ ತುಂಬ ಜನ, ಬರೋ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಗಂಜಿಯೋ ಅಂಬಲಿಯೋ ಕುಡ ಕೊಂಡು, ಅಡ್ಡದಾರೀಗೆ ಬೀಳದೆ, ಸತ್ಯ ಹಿಡಿದು ದುಡೀತಿದೇನೆ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

(ಹಾಜರಿ ನೋಡುತ್ತ) ಏಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾಜರಿ ಹಾಕಿಲ್ಲ ?
ನಮ್ಮ ಸರ್ಕ್ಯುಲರಂತೆ ಯಾಕೆ ನಡೆಯೋದಿಲ್ಲ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಹಳ್ಳ ಜನ ತಡೆದು ತಡೆದು ಬರುತ್ತಾರೆ.
ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಏಳೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಹಾಜರಿ ಹಾಕಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ನಿಮಗೆ ಹೇಳೋದು ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಅಪ್ಪಣೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಗೇ ಮಾಡ್ತೀನಿ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

(ಹಾಜರಿ ನೋಡಿ ಕರೆಯುವರು) ರಾಮ !

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಎರಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ఇన్ స్పెక్టర్

రంగప్ప !

ఁసాధ్యాయ

కాపిగి హోగిద్దానే స్వామి.

ఇన్ స్పెక్టర్

హల్కికడి కాఫి కుడితారేన్రి ?

ఁసాధ్యాయ

ఈగేను స్వామి. హల్కిరేల్ల తయారాగి హోదరు. పేటిగి దినాగలూ హోగుత్తరే. హోటలు కాఫి కుడిదు బతారే. మనేలూ అభ్యాసమాడిద్దారే.

ఇన్ స్పెక్టర్

జేన్నాయ్. లింగయ్య !

ఁసాధ్యాయ

తంగళాటక్కి హోగిద్దానే స్వామి !

ఇన్ స్పెక్టర్

(శూఃషదంద) ఏన్రి, ఒబ్బొబ్బరిగి ఒందోందు హేల్లి ద్దిరి. సుళ్ళు హాజరి గురుతు మాడుత్తా ఇద్దిరా ఏను ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ದೇವರಾಣಿಗೂ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ತಂದೆ ತಾಯಿ
ಬಂದು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರೆ. ಬೇಡ ಅಂದ್ರೆ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ರಾಚಪ್ಪ !

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಬಂದಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ. ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲೋ ನೀರಕಡೆ ಹೋಗಿರ
ಬೇಕು.

(ಹುಡುಗರು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಬಂದು ಸೇರುವರು)

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಹಾಜರಿ ಎಲ್ಲ ಗುರುತಿಸಿ.

(ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ಕೊಡುವರು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಗುರುತಿಸುವರು)

(ಹುಡುಗರನ್ನೂ ಹಾಜರಿಯನ್ನೂ ತಾಳೆ ನೋಡಿ) ಎ ನಿ್ರೀ !
ರಿಜಿಸ್ಟರಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಹಾಜರಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು
ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರಲ್ಲ !

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಅವರಿನ್ನೂ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್ ಸೈಕ್ವೆರ್

ದಾಖಲಾಗದವರನ್ನು ಏಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತೀರಿ ? ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಹೇಳುವುದು ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಏಕೆ ಮಾಡಕೂಡದು ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

(ಭಯದಿಂದ) ಬೇಡಪ್ಪಾ ಬೇಡ, ಅಂತ ದಮ್ಮಯ್ಯಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಹೊಡಿಯೋದಕ್ಕೆ ಬರ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗರನ್ನ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಳಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ತಂದು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಾಯಿದೆ ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗರನ್ನ ತಂದು ಬಿಡ್ತಾರೆ. ಒರಟು ಜನ, ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ ಸೈಕ್ವೆರ್

ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ರೂಲ್ಸ್ ತಿಳಿಸಬೇಕು, ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಿ. ಅವರು ಬೇಡ.

(ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುವರು)

ಇನ್ ಸೈಕ್ವೆರ್

ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿಗೆ ಒಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ.

(ಊರವರು ಕೆಲವರು ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲುವರು.

ಕೆಲವರು ಒಳಗೆಲ್ಲ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು.)

ಇನ್ ಸೈಕ್ವೆರ್

ಎನ್ನಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು ! ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದ್ದೀರಿ. ಪಾಠಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರಾ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಎಲ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕಾನೂ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಪಾಠದ ಪಟ್ಟೀಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಣ್ಣಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ.

(ಬೇರೆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಗಡ್ಯ ಓದುವಂತೆ ಹೇಳುವರು)

ಸರಿಯಾಗಿ ಓದು. ಧಾಟಿಯಾಗಿ ಓದಬೇಕು. ಎನ್ರಿ ಮೇಷ್ಟ್ರೇ! ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು

ಬರುತ್ತೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಭಯಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. (ಹುಡುಗರಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ಭಯಪಡಬೇಡಿ, ಭಯಪಡಬೇಡಿ. ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು ಏನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಓದಿ.

೧ನೇ ಗಾಡ

ಗಾಬರಾಗಬಿಟ್ಟವರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಗಾಬರಾಗಬಿಟ್ಟವ್ರೆ. ಲೇ ಹೆದರ ಬೇಡ ಮಗ, ಹೆದರಬೇಡ. ಯಾಕೋ ಮಗ ಅಳೋದು ?

(ಹುಡುಗರು ಕೆಲವರು ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅಳುತ್ತಾರೆ)

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಇವರನ್ನು ಆಟಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಿ. ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ಮೂಲವುರುಷರು ಯಾರು ?

(ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲ)

ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಟ್ಟಿಯನ್ನುಗೆದ್ದ ದೊರೆಯಾರು?

(ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲ)

ಏನು ಮೇಷ್ಟ್ರು ? ಏನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ?

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಸ್ವಾಮಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಮೊನ್ನೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಬದಲಿ ಮಾಸ್ತರು ಪಾಠಾನೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಮರೆತುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟದ್ದು ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವೃಥಾ ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ಹಳ್ಳೋರನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

೧ನೇ ಗೌಡ

ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ. ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟವೆ. ಬೆಳಗಾನ ಇಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬಂದ್ರೆ ಮನೆಗೇ ಹೋಗಾಕಿಲ್ಲ. ಬೈಗವರೆಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಟಾಹೇಳಿ ಚೆನ್ನಾಕ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದು.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಇಲ್ಲೆ ಉಣ್ಣುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರೋದೆ. ಯಾಕ್ ಸ್ವಾಮಿ ಮನೆಕೆ ಹೋಗಾಕಿಲ್ವಾ ಅಂದರೆ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಟಾ ನಿಂತು ಹೋಗ್ತೀಂತೆ ಅಂತ ಇಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದು. ಬಲಾಕಸ್ತ ಬಿದ್ದವೆ ಸ್ವಾಮಿ. ತಮ್ಮ ಕಾಲದಾಗೆ ಮೇಷ್ಟ್ರುಗೆ ಎಲ್ಲ ರೂಪಾಯಿ ಪರಾ ಮೋಷನ್ ಕೊಡ್ಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ.

೩ನೇ ಗಾಡ

ಉರಾಕೆಲ್ಲ ಕಾಯಿಲೆ ಆಗೋಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ. ಮನೆ ಮನೆಕೂ ಮಾರಿ ಉಪದ್ರ ಜೋರು. ಇನ್ನೂ ಮಕ್ಕು ತೇಕೊಂಡೇ ಇಲ್ಲ. ಸುತ್ತ ಹಳ್ಳಿ ಕಾಯಿಲೆ. ಮಕ್ಕು ಬರೋದೆ ನಿಂತೋಯ್ತು. ಅಂಗೇ ಇಂಗೇ ಸ್ಕೂಲು ಬಾಕ್ಸು ಮುಚ್ಚದೇನೇ ಕಸ್ತಪಟ್ಟೊಂಡು ನಡ್ವಿಕೊಂಡು ಬಂದವ್ರೆ. ಬಲು ಕಸ್ತಪ ಬಿದ್ದವ್ರೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್ ಸೈಕ್ಟರ್

(ಮೇಷ್ಟ್ರುನ್ನು ಕುರಿತು) ಎನ್ರಿ, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಜರಿ ಜೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಮೂವತ್ತು ಹುಡುಗರಿಗೆ ೨೦—೨೫ ಬರುತಾ ಇದ್ದಾರೆ.

೧ ನೇ ಗಾಡ

ಅಂಗೇನೆ ಬರ್ತಿದ್ರು ಸ್ವಾಮಿ. ಇಸ್ಕೂಲಂದ್ರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಿರಾಣ. ಈ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಕಂಡ್ರೆ ಇದ್ದದ್ದೂ ಪಿರಾಣ. ಒಂದು ಚಣ ಬಿಟ್ಟರೋಕಿಲ್ಲ. ಜೊರದಾಗು 'ಇಸ್ಕೋಲು ಇಸ್ಕೋಲು' ಅಂತ ಪಿರಾಣ ಬಿಡುತಿದ್ದೋ.

೨ನೇ ಗಾಡ

ಈ ವರ್ಸ ಎಂಗೋ ಸುದಾರಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಮುಂದಲರ್ಸ ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮೇನೆ ಚೋದ್ರ ಆಗಬೇಕು. ಮೇಷ್ಟ್ರುನೂವೆ ಬಲ್ ಕಸ್ತಪ ಬಿದ್ದವ್ರೆ. ಪದ್ಯಗಿದ್ರ ಹೇಳ್ವಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಬರ್ತ್ಯೆತಲ್ಲ.

ಹುಡುಗರು

ತಿರ್ಕನೊರ್ವ ನೂರಮುಂದೆ
ಮುರ್ಕು ದಮ್ಮ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ
ಒರಗಿರುತ್ತ ಅನ್ನಕಸಕ ಕಂಡನೆಂತಿನೆ!

ಇನ್ ಸೈಕ್ಟರ್

ಸಾಕು ಮೇಷ್ಟ್ರೇ ಸಾಕು!

೩ನೇ ಗೌಡ

ನಿಮ್ಮ ಕಾಲದಾಗೆ ಇನ್ನೋಲಗೊಂದು ಕಟ್ಟಡಾ ಮಾಡ್ತಿ ಕೊಡಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ. ತಮ್ಮ ಎಸು ಉಳಿತೈತೆ.

ಇನ್ ಸೈಕ್ಟರ್

ಪಾಠಶಾಲೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಕಟ್ಟಡ ನೀವೇ ಕೊಡ್ತೀವಿ ಅಂತ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ನಾಲ್ಕುವರ್ಷ ಆಗಿಹೋಯ್ತು. ಕಟ್ಟಡ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ.

೧ನೇ ಗೌಡ

ಬಡರೈತರು ಎಲ್ಲೋಗೋಣ ಸ್ವಾಮಿ. ಮಳೆಯಿಲ್ಲ ಬೆಳೆ ಯಿಲ್ಲ. ಚಾಮ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತಿಂತ್ಯೆತೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಕಟ್ಟಡ ಒಂದು ಮಾಡ್ತಿ ಕೊಡಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಹಿಂದಿನ ಇನ್‌ಚಾರ್ಜ್‌ಪೆಟ್ಟು ಇನ್ನೋಲು ಕೊಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ಕಾಲದಾಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಆಗೋದ್ರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರ್ತೆ.

(ಈರಣ್ಣಗಾಡನ ಪ್ರವೇಶ)

ಇನ್ ಸೈಕ್ಟರ್

ನೀವು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ನೀವು ನಡೆಯ ಬೇಕು. ಸ್ಕೂಲು ಬೇಕು ಅನ್ನೋವಾಗ ಎಲ್ಲಾನು ಕೊಡುತ್ತೀವೆ ಅಂತ ಬರಕೊಡುತ್ತೀರಿ. ಕೆಲಸ ಆದಮೇಲೆ ನಾವು ಬಡವರು

ಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ಕಾರಾನೆ ಮಾಡಲಿ ಅಂತೀರಿ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡ ಬಾರದು.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಏನ್ ಸೋಮಿ ಬಲ್‌ಜೋರು ಮಾಡ್ತೀರಾ.

ಇನ್‌ಸೈಕ್ಟರ್

ಯಾರಪ್ಪಾ ನೀನು ? ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಒರಟೊರಟಾಗಿ ಮಾತಾಡ ಬಾರದು.

೧ನೇಗೌಡ

ಜೋರ್‌ಮನ್ ಸ್ವಾಮಿ, ಜೋರ್‌ಮನ್, ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಕಂಡಿನ್ನಿ ಬಡಿ ಸೋಮಿ ಎಷ್ಟೋ ಇನ್‌ಚಾಪೆಟ್ರಾನ. ಯಾರೂ ನಂಗೆ ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಾ. ಅನುಲ್ಕಾರ್ತು ಕೂಡ ನೋಟೀಸ್ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲಾ ಮರ್ವಾಡೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕಳ್ಳತನೈ.

ಇನ್‌ಸೈಕ್ಟರ್

ನಾವೇನು ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ?

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಹುಡುಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಲದು, ಹುಡುಗರ ಹಾಜರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ, ಇಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಕಟ್ಟದಿದ್ದರೆ ಇಸ್ಕೂಲು ಬೇರೆ

ಹಳ್ಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಮಾಡ್ತೀವೆ ಅಂತ ನೋಟೀಸಾಮ್ಯಾಕೆ ನೋಟೀಸು ಕೊಟ್ಟಿವು.

ಇನ್ ಸೈಕ್ವರಾ

ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಪಂಚಾಯತಿ ಸ್ಕೂಲು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಬೇಕು. ನೀವೆಲ್ಲ ಸ್ಕೂಲು ಕಮಿಟಿ ಮೆಂಬರುಗಳು. ಪಂಚಾಯತಿ ಪರ ಚೇರ್ಮನ್ ನ್ನರಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಏನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಧಿಕಾರ ನೋಟೀಸು ಕೊಡಾಕೆ ? ನಾನೇನು ನಿಮ್ಮ ತಾಪೇದಾರ್ ? ನಂಗೇನು ಜುಲ್ಮಾನೆ ಹಾಕೀರ, ಡಿಸ್ ಮಿಸ್ ಮಾಡೀರ ? ನಿಮ್ಮ ಮೇಸ್ಕುವ್ರೆ ತಾಕೀತು ಮಾಡಿ.

ಇನ್ ಸೈಕ್ವರಾ

ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ.

೧ನೇ ಗೌಡ

ಈರಣ್ಣ ! ಅಂಗೆಲ್ಲ ಆಡಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತೆ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಸರಿ ಎಂತೋದು ಸೋಮಿ ಬೆಸಿ. ಆ ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ, ತನ್ನೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಟಾ ಹೇಳಿಕೊಡಾಕೆ ಒಂದಿಸ್ಕೋಲು

ಬೇಕೂಂತ ಅರ್ಜಿಹಾಕಿದ. ಕಟ್ಟಡ ಕೊಡ್ತೀವೆ ಎಂತ ಏನೇನೂ ಬರಕೊಟ್ಟೆ.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಆ ಅರ್ಜಿಗೆ ನೀನೂ ರುಜು ಹಾಕಿಲ್ದಾ ?

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಏನೋ ರುಜು ಹಾಕೂ ಅಂದ ಹಾಕಿವ್ವಿ. ರುಜು ಹಾಕಿದ್ರೆ ಸ್ಕೂಲು ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬೇಕಾ ?

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಕಟ್ಟಡ ಆಗಿಹೋಗುತ್ತೆ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ನಿಮ್ಮ ಇಸ್ಕೋಲೂ ಬ್ಯಾಡ ಎಂತದೂ ಬ್ಯಾಡ.

೨ನೇ ಗೌಡ

ಇಸ್ಕೋಲ್ಯಾಕೆ ಬ್ಯಾಡಲಾ ? ನಾವೆಲ್ಲ ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದ್ದೆ ಬರಲಿ ಅಂತ ಇಸ್ಕೋಲು ಮಾಡ್ತಿಕೊಂಡ್ರೆ ಇಸ್ಕೋಲೇ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತೀಯ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ಆ ಇಸ್ಕೋಲು ಬಂದೊ ಗ್ರಾಮದಾಗೆ ಪಾರ್ಟ್ ಆಗೋಯ್ತು. ಆ ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ ನಾ ಇಸ್ಕೋಲು ಮಾಡ್ತಿದೆ, ನಂಕೇ ಓಟು ಕೊಡ್ತಲಾ ಅಂತ ವರ್ಸವರ್ಸನೂ ತಾನೇ ಚೀನೋನ್, ತಾನೇ

ರಪ್ಪರ್‌ಜಂಟಿ ನೊಂಬರು. “ಇಸ್ಕೋಲು ಕೊಡ್ತೀನಿ, ರಸ್ತೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ, ಕೆರೆ ಕಟ್ಟ್ತೀನಿ, ಕಂದಾಯ ರಿಮಿಸನ್‌ಮಾಡ್ತೀನಿ” ಅಂತ ಹಳ್ಳೋರತ್ತೆಲ್ಲ ಓಟು ವಸೂಲಿಮಾಡೋಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಟಾನು ಕಟ್ಟಿವೆ. ನಮ್ಮೆ ಇಸ್ಕೋಲೇ ಬೇಡ ಹೋಗು.

೩ನೇ ಗೌಡ

ಲೇ ಈರಣ್ಣ, ಬಾಯ್ಕಿತಿ ಅಂತ ಅಂಗಿ ನೀನು ದೂಸಣೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ? ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ ಬರಲೇಳು, ಕಾಣ್ತೀತ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ನಂಗೇನು ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ್ ಹೆದರಿಕೆ. ಗಲ್ಲಿಗಾಕ್ತಾನ ?

(ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡನ ಪ್ರವೇಶ. ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ ಸುಮ್ಮನಾಗುವನು)

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ

ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಊರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ಈಗತಾನೆ ಬಂದೆ. ಯಾವಾಗ ಬಂತು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ಪನ್ನಿಗೆ ಬಂದೆ. ನಿಮ್ಮ ಚೀರ್ಮನ್‌ನಿಗೆ ಸ್ಕೂಲೇ ಬ್ಯಾಡವಂತೆ. ಇನ್ನು ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರೋ ಕಷ್ಟಾನೇ ತಪ್ಪಿತು.

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ

ಯಾರು ಹೇಳಿದವರು, ಈರಣ್ಣನಾ ? ಈ ವರ್ಸ ಚೀರ್ಮನ್ ಆದಕ್ಕೆ ಪಿತ್ತ ತಲೇಗೇರ್ದಾ ?

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ನಿನ್ನಿಸ್ಕೋಲ್ ನೀನೆ ಮಡಕ್ಕೊ.

(ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿರುವನು)

೧ನೇ ಗೌಡ

ಈರಣ್ಣ, ಅಂಗೆಲ್ಲ ಹೋಗ್ಬೇಡ ಬಾ. ಸ್ವಾಮೇರತಾವ ಇಸ್ಕೋಲ್ ಕಟ್ಟಡ ಇತ್ತರ್ಥ ಮಾಡೋಣ.

ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ

ನಿಮ್ಮ ವಾಳೇಗಾರ ಬಂದವಲ್ಲ. ನಂಗ್ಯಾಕಾ ಇನ್ ಮಾತು. ಗದ್ದೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋತಿವ್ವ.

(ಹೊರಟುಹೋಗುವನು)

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ

ಸ್ವಾಮಿ, ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲ ಜಮಾಯಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಕಣಗಾಲ. ರೈತರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಈ ವರ್ಷ ಎಂಗಾದರೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಡ್ತೇನೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿ. ಖಂಡಿತ ಈ ವರ್ಷ ನಿಲ್ಲಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಮೇಷ್ಟ್ರೆ! ಇನ್ ಚಾಪೆಟ್ರನ್ನ ಅಂಗೇ ಕಳಸಬೇಡಿ. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಅಂಗೇ ಹೋಗೋದು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ.

(ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಹೋಗುವರು)

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಇಲ್ಲ ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡರೇ, ಹೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಅವೆಲ್ಲ ಏನೂ ಬೇಡ. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ

ಬೇಡ ಸ್ವಾಮಿ, ಮದ್ಯಾನ್ನ ಆಗೋಯ್ತು. ದಣಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೀರಿ ಅಲ್ಲೇಗೆ. ಎಲಾ, ಎಳನೀರು ತಾ ಹೋಗು, ಬತೀನ ಬಾ. ಸ್ವಾಮಿ, ಮೇಷ್ಟ್ರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೇನಾದರೂ ಪರಮೋಷನ್ ಕೊಡಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡರೇ, ಈಗ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮೇಷ್ಟ್ರು ಸಂಬಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಡರ್ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಜುಲೈ ಲಾಗಾಯಿತು ಹೊಸ ಗ್ರೇಡುಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುಂಜೂರುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡ

ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಸ್ವಾಮಿ. ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೆಮರಿ ಸ್ಕೂಲು ಉದ್ಘಾಠ ಆಗಬೇಕು. ಮೇಷ್ಟ್ವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡಬೇಕು. ಅವರೂನೂವೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್

ಬರಿ ಮೇಷ್ಟ್ವರಿಂದ ಏನಾ ಗುತ್ತೆ ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡರೇ. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಾಯತಿಯವರು

ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಚೇರ್ಮನ್‌ರಂಥವರು ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ನಾವೇನು ಮಾಡುವುದು ?

(ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕಾಫಿ ತರುವರು, ಎಳನೀರು ಬರುವುದು)

ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಸ್ವಾಮಿ, ರಾಮಣ್ಣ ಗೌಡರಿಂದಾನೇ ಈ ಹಳ್ಳಿ ಇಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರೋದು. ನಮಗೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟೋ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ದಿನಸ ಇಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸೋದು ಕಷ್ಟ ಸ್ವಾಮಿ.

ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರ್

ಮೇಷ್ಟ್ರೆ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಯಿರಿ. ಹಾಡೇನಾದರೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ, ಕೇಳೋಣ.

(ಹುಡುಗರು ಜಮಾಯಿಸುವರು. “ಕಾಯೌ ಶ್ರೀಗೌರಿ” ಹೇಳುವರು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೆಸ್, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.

೧೯೪೭-೨೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು.

